

Metodický pokyn č. 1/2013

kterým se stanovují specifická pravidla pro chov koní v režimu ekologického zemědělství vzhledem k platným legislativním předpisům a s ohledem na reálnou zemědělskou praxi

Č.j. 36848/2013-MZE-17252

Určeno:

Ekologickým zemědělcům

K využití:

Kontrolním subjektům (KEZ o.p.s., Biokont CZ, s.r.o., ABCERT AG, organizační složka, Bureau Veritas a.s.)

Kontrolnímu orgánu (ÚKZÚZ)

Právní úprava

Právní předpis: Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a Zákon č. 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Cíl: Chov koní

Koně jsou specifická hospodářská zvířata. Jejich využití je dnes především pro hobby a sport (díky kterému však ověřují stále svou užitkovost a plemenné standardy), ačkoliv nezanedbatelný počet především chladnokrevných koní pracuje v lesním hospodářství a také v zemědělství jako ekologicky čistá tažná síla. Někteří koně jsou také chováni pro masnou či mléčnou produkci, tento trend však není zatím v České republice příliš rozšířen. U mléčného využití koní (výroba sýrů a mléka) lze v blízké budoucnosti očekávat produkci vyvolanou mezerou na trhu, podobně jako v okolních státech, kde již takové ekofarmy existují.

Z důvodů zvýšených nároků koní na výživu a péči, a vzhledem k jejich specifickému hospodářskému využití, je nutné přistoupit odděleně k chovu koní za účelem masné či mléčné produkce, a koní chovaných za účelem jiným. Obecně se z důvodu přirozené odolnosti (a tedy menší pravděpodobnosti, že bude nutné krmit nepovolená krmiva a přípravky) doporučuje chovat na ekofarmách koně takzvaných rustikálních plemen, navyklé pobytům na pastvách i v dlouhodobě nepříznivém počasí.

Zejména u koní, kteří mají ve svém průkazu příznak „určen pro spotřebu“, a jsou certifikováni jako „bio“, nebo jsou používáni pro produkci mléka, je požadováno plnění Nařízení Rady č. 834/2007 a Nařízení Komise č. 889/2008, a zákona o ekologickém zemědělství (242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů a novelizací) – tedy stejně jako u všech ostatních hospodářských zvířat v režimu ekologického zemědělství, zejména co se týče biokrmiva. U koní s mléčnou produkcí koně nesmí být za žádných okolností krmeni nebo chováni v rozporu s pravidly pro ekologický chov hospodářských zvířat.

Pro chov koní jsou mimo jiné uplatňovány následující pravidla v příslušných legislativních aktech:

Nařízení Rady č. 834/2007

Článek 5

*písm. k) „krmení hospodářských zvířat **ekologickým krmivem** složeným ze zemědělských složek získaných z ekologického zemědělství a z přírodních nezemědělských látek“;*

To znamená, že majitel stáje musí případným zákazníkům, kteří mají ve stáji ustájené koně, nebo osobám, které ke koním majitele docházejí, vysvětlit pravidla ekologického zemědělství, a zejména zamezit příkrmování koní krmivem, nepocházejícím z ekologického zemědělství a doplňkovými látkami používanými ve výživě zvířat, které nejsou pro ekologické zemědělství povoleny. To platí pro všechny koně ustájené na ekofarmě. Koně konvenčních chovů, kteří se ve stáji vyskytují přechodně, po dobu maximálně tří kalendářních měsíců v roce, nemusí být registrováni pro EZ. Po dobu pobytu na ekofarmě se však na tyto koně také vztahují rovněž všechna ostatní pravidla a zásady ekologického chovu zvířat. Je možné je také pást na pastvinách v režimu EZ společně s ostatními koňmi z ekofarmy. Pokud kůň překročí tento roční limit pobytu na ekofarmě, musí být neprodleně zaregistrován do režimu ekologického zemědělství. Pokud kůň registrovaný na ekofarmě přebývá po přechodnou dobu (maximálně 30 strávených nocí v roce) na jiné farmě (z důvodu připouštění, pobytu na závodech a podobně), není tím dotčena jeho registrace v EZ. Tato výjimka se nevztahuje na koně, jejichž maso je určeno ke spotřebě, případně jsou dojeni, a jsou certifikováni jako „bio“.

písm. l) „uplatňování chovatelských postupů, které zlepšují imunitní systém a posilují přirozenou obranu schopnost vůči nákazám, zejména zajištění pravidelného pohybu a přístupu na otevřená prostranství a případně na pastviny“.

Tyto zásady dále rozvádí článek 14 - Pravidla živočišné produkce:

*písm. b-ii) „chovatelské postupy, včetně intenzity chovu a **podmínek ustájení** zaručují splnění vývojových, fyziologických a etologických potřeb zvířat“;*

Tyto podmínky nařizuje také mimo jiné Zákon 166/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (tzv. veterinární zákon), a Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání ve znění pozdějších předpisů. Jejich naplnění co se týče uspořádání stáje a jejího provozu plně vyhovuje pro podmínky stáji v režimu EZ, nad jejich plněním dohlíží SVS.

písm. b-iv) „počet hospodářských zvířat je omezen, aby se minimalizovala nadměrná pastva, udusání půdy, eroze nebo znečištění způsobené zvířaty nebo roznášením jejich hnoje“;

Při trvalém pobytu na ekofarmě maximálně 2 koně na hektar ekofarmy (vyplývá z Nařízení EK č. 889/2008, článek 15; upozornění: dotační programy agro-environmentálních opatření a LFA jsou však přísnější a povolují maximálně 1,5 VDJ na ha/rok – koně do 3 let platí za 0,75 VDJ, koně nad 3 roky platí za 1,3 VDJ dle Metodiky k provádění NV č. 79/2007Sb., pro rok 2012 a 2013 jsou v Příloze č. 3 uvedeny přepočítávací koeficienty: koně ve věku nad 6 měsíců 1,0 VDJ, koně ve věku do 6 měsíců 0,4 VDJ).

písm. b-vi) „vazné ustájení nebo izolování hospodářských zvířat je zakázáno, pokud se nejedná o jednotlivá zvířata a o omezenou dobu a pokud to není na místě se zřetelem na bezpečnost, životní podmínky zvířat nebo veterinární důvody“;

písm. c-iii) „nepoužívají se jiné druhy umělého rozmnožování (než umělé oplodnění) jako jsou klonování a přenos embryí“;

Zároveň není povoleno, kromě výjimečných případů, kdy to vyžaduje léčba, používat hormonální přípravky k podpoře zabřeznutí.

U koní lze, vzhledem k nedostatečné plemenné základně jedinců v režimu EZ, připouštět kobyly hřebci z necertifikovaného chovu, a naopak.

písm. d-iii) „hospodářská zvířata s výjimkou včel mají stálý přístup na pastvu nebo k objemnému krmivu“;

Nařízení Komise (ES) č. 889/2008

Způsob ustájení a chovatelské postupy dále rozšiřuje v tomto Nařízení článek 10:

odst. 1. „tepelné izolace, topení a větrání budov zajišťují, aby se proudění vzduchu, prašnost, teplota, relativní vlhkost a koncentrace plynů udržovaly v rozmezí, které není pro zvířata škodlivé. Budova v hojné míře umožňuje přirozené větrání a přístup denního světla“;

Prostředí ve stáji a kvalita vzduchu:

Stáj musí mít prostředí, které je přizpůsobeno ustájeným koním.

Všichni koně ve stáji musejí mít zajištěn průběžný přísun čerstvého vzduchu.

odst. 2. „ustájovací prostory nejsou povinné v oblastech s příhodnými podnebnými podmínkami, které zvířatům umožňují žít venku“;

Upozornění: koně, chovaní nepřetržitě na pastvě (takzvaně 24/7), musí mít možnost volného přístupu do přístřešku, nebo haly k odpočinku, nebo do stáje, která jim poskytne ochranu v létě proti přímému slunci, v zimě proti špatnému počasí a ochranu před predátory, kde mají suché pohodlné lože k odpočinku – dle vyhlášky č. 208/2004 Sb. ve znění vyhlášky č. 425/2005 Sb., § 5 Minimální standardy pro ochranu koní – kontroluje SVS.

Článek 11:

Odst. 1. „podlahy ustájovacích prostor jsou hladké, nikoli však kluzké (...)“

Odst. 2. „Ustájovací prostory jsou vybaveny pohodlným, čistým a suchým prostorem na spaní/odpočinek o dostatečné rozloze, který je tvořen pevnou konstrukcí bez roštů. Prostor k odpočinku je vybaven dostatečně velkým suchým místem ke spaní, které je pokryto podestýlkou. Podestýlka sestává ze slámy nebo jiného vhodného přírodního materiálu. Může být vylepšena a obohacena o jakékoli minerální produkty vyjmenované v příloze I.“ (Nařízení)

Článek 23:

Odst. 4. „Stáje, kotce, zařízení a potřeby se řádně čistí a dezinfikují, aby se zabránilo přenosu infekce a usídlení patogenních organismů. Trus, moč a nespotřebované nebo vysypané či vylité krmivo se odstraňují tak často, jak je potřeba pro minimalizaci zápachu a výskytu hmyzu nebo hlodavců“

Článek. 35, odst. 2. V případě jednotek ekologické rostlinné a živočišné produkce je v produkční jednotce zakázáno skladovat jiné vstupní produkty než ty, které jsou povoleny tímto nařízením.

To znamená, že všichni koně přítomní na ekofarmě nejen nesmí být krmeni nepovolenými krmivy a doplňkovými látkami, ale tyto nesmí být na ekofarmě ani skladovány.

Zákon č. 242/2000 Sb.

Za správní delikt je dle zákona č. 242/2000 Sb., §33a mimo jiné považováno, když právnická nebo podnikající fyzická osoba jako osoba zařazená do přechodného období nebo jako osoba podnikající v ekologickém zemědělství:

- e) používá v chovu zvířat chemicky syntetizovaná alopatická veterinární léčiva nebo antibiotika v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím ekologickou produkci a označování ekologických produktů,
- f) používá vazné ustájení zvířat v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím ekologickou produkci a označování ekologických produktů,
- g) v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím ekologickou produkci a označování ekologických produktů chová stejný druh hospodářského zvířete ekologickým i neekologickým způsobem nebo pěstuje ekologickým i neekologickým způsobem odrůdy, které nelze snadno rozlišit,
- h) nezajistí zvířatům podmínky ustájení podle přímo použitelných předpisů Evropské unie upravujících ekologickou produkci a označování ekologických produktů,
- i) v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím ekologickou produkci a označování ekologických produktů nezajistí při skladování jednoznačnou identifikaci bioproduktů, biopotravin nebo ostatních bioproduktů,
- l) použije při pěstování rostlin, chovu zvířat a při ekologické produkci potravin produkty a látky v rozporu s přímo použitelnými předpisy Evropské unie upravujícími ekologickou produkci a označování ekologických produktů,
- n) použije geneticky modifikované organismy nebo produkty získané z geneticky modifikovaných organismů v rozporu s přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím ekologickou produkci a označování ekologických produktů,
- o) nesplní jinou povinnost stanovenou přímo použitelnými předpisy Evropské unie upravujícími ekologickou produkci a označování ekologických produktů.

Závěrečná ustanovení

Tento metodický pokyn novelizuje metodický pokyn č. 1/10.

Metodický pokyn nabývá účinnosti dnem podpisu.

Ing. Petr Jílek
ředitel odboru environmentálního
a ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství